

בס"ד

כסלו התשפ"ז

מפטיר **וַיִּבְרַח יַעֲקֹב** (הושע יב יג) א
וְעַמִּי תְלוּאִים (הושע יא ז) ס

פרשת וַיֵּצֵא

עלון חידושי תורה ופרפראות על **פרשת השבוע** בעניינא דיומא ממפרשי ומדרשי חז"ל
בפרשת וַיֵּצֵא 148 פסוקים = **בּוֹאִי כַּלָּה בּוֹאִי כַלָּה**. **חלום נבואה**.

וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שָׁבַע וַיֵּלֶךְ חָרָנָה. (כח י)
יַעֲקֹב אותיות **יבקע** – לרמוז שהאוחז במידת ענוה בחינת יעקב יש בכוחו לבקוע רקיעים בתפילתו, וביום שבת קודש שנשלם השם יעקב כידוע **ז'** פעמים **הוי-ה** בגימטריא **יעקב** – נמתקים בו כל הגבורות בחסדים ורחמים. וז"ש **וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שָׁבַע**, בשבת קודש שנקרא **בְּאֵר שָׁבַע**, השם יעקב משיג שלימות ואז מסוגל לבקוע רקיעים ולבטל הדינים, **וַיֵּלֶךְ חָרָנָה** החרון אף חלף הלך לו. (אהבת שלום)

וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם וַיָּלֶן שָׁם כִּי בָא הַשֶּׁמֶשׁ וַיִּקַּח מֵאַבְנֵי הַמָּקוֹם וַיָּשֶׂם מְרַאֲשֹׁתָיו וַיִּשְׁכַּב בַּמָּקוֹם הַהוּא. (כח יא) פרש"י - הוּא הַר הַמּוֹרִיָּה.
שאלה – מה הטעם שאצל אברהם כתיב (בראשית כב) **וַיַּרְא אֶת הַמָּקוֹם מֵרָחֹק** וכן **וַיָּבֹאוּ אֶל הַמָּקוֹם**. ולא כתיב **וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם**.
תשובה – לפי שהוא רחוק ממנו שמקומו בחסד לכך נאמר **וַיַּרְא אֶת הַמָּקוֹם מֵרָחֹק**, ואע"פ שנאמר **וַיָּבֹאוּ אֶל הַמָּקוֹם** לא לן שם ולא נאמר בו פגיעה. אבל יעקב שהוא מריה דאתרא נאמר בו פגיעה כאדם שהוא פוגע בחבירו ולזה נאמר **וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם וַיָּלֶן שָׁם כִּי בָא הַשֶּׁמֶשׁ** וגו'.
יַעֲקֹב עם ארבע אותיותיו בגימטריא **מקום** (186) (שפתי כהן)
וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם וַיָּלֶן שָׁם – זהו סוד **וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם** שהוא הקב"ה, כי כשם שאנו רצים נגדו בְּהִתְעוֹרְרוּתֵנוּ מלמטה, כך הוא רץ נגדנו לעזור אותנו.
סֻלָּם מֻצָּב אַרְצָה וְרֹאשׁוֹ מַגִּיעַ הַשָּׁמָיְמָה (כח יב) – **רומז כי אף** שהאדם הולך אחר אַרְצִיּוּת חָמְרִיּוּת, דהיינו אכילה ושתיה, **יהיה רֹאשׁוֹ** דהיינו מחשבתו בשמים, שכוונתו תהיה לשם שמים. (אוצרות השל"ה)

וְהִנֵּה יְ-הוָה נִצָּב עָלָיו (כח יג) ר"ת **עניו**. רמז כי העניו מרכבה לשכינה, כמו שאמרו (סוטה ה.) **'וְאֶת דַּכָּא וּשְׁפַל רוּחַ'** (ישעיה נז). רַב הוּנָא וְרַב חִסְדָּא, חַד אָמַר: אִתֵּי דַּכָּא אני מגביהו עד ששוכן אצלי, וְחַד אָמַר: אֲנִי אֶת דַּכָּא אני מרכין שכינתי אצלו. וּמִסְתַּבְּרָא כְּמַאן דְּאָמַר אֲנִי אֶת דַּכָּא, שֶׁהֲרֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הַנִּיחַ כָּל הָרִים וּגְבָעוֹת, וְהִשְׁרָה שְׁכִינָתוֹ עַל הַר סִינַי וְלֹא גַּבֵּהּ הַר סִינַי לְמַעְלָה. והענין מאריך ימים כמ"ש (סנהדרין יד.) לְעוֹלָם תֶּהֱוֵה קָבֵל וְקַנֵּים כלומר, ככל שאתה צנוע יותר ואינך ידוע תאריך ימים. ורמוז בס"ת הנזכרים בגימטריא **חי**. ורש"י פירש **נִצָּב עָלָיו** – לְשָׁמְרוֹ. כתב ה'זרע ברך' דהלומד מקרא מלאך שומרו והלומד תורה שבעל פה ה' שומרו. ואם כן הכא דכתיב **וְהִנֵּה יְ-הוָה נִצָּב עָלָיו** מוכרח דהיה לומד תורה שבעל פה דה' שומרו. ואפשר דזה טענת רז"ל שאמרו (ב"ר ס"ט) **וַיֵּיקַץ יַעֲקֹב מִשְּׁנָתוֹ** רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר **מִמִּשְׁנָתוֹ**. דעסק בתורה שבעל פה. (פני דוד)

אִם יִהְיֶה אֱ-לֹהִים עִמָּדִי וּשְׁמָרַנִי בַּדֶּרֶךְ הַזֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי הוֹלֵךְ וְנָתַן לִי לֶחֶם לֶאֱכֹל וּבֶגֶד לִלְבֹּשׁ (כח כ) **אִם** אינו תנאי אבל הוא מן הנדר.
רמז למלאך הממונה על לְוָיָה (לשמירה) שהוא **יוה"ך** סופי תיבות של (תהלים צא) **כִּי מַלְאָכָיו יְצַוֶּה לָּךְ** שמספרו בגימטריא **אִם**. (רבינו אפרים)

וְהָאֶבֶן הַזֹּאת אֲשֶׁר שַׂמְתִּי מַצֵּבָה יִהְיֶה בֵּית אֱ-לֹהִים וְכֹל אֲשֶׁר תִּתֶּן לִי עַשֵּׂר אֲעַשְּׂרֶנּוּ לָךְ. (כח כב)
שאלה – מה הטעם שנקט בכפל לשון **עַשֵּׂר אֲעַשְּׂרֶנּוּ**.
תשובה – **עַשֵּׂר** עתה **אֲעַשְּׂרֶנּוּ** לאחר זמן. שהפריש את לוי עשירי לבנים כשתמנה למפרע את השבטים. (הרוקח) שכן מצינו בי"ב שבטים שהיו לו אֲפָרִים וּמְנַשֶּׁה שכתוב בהן **כְּרָאוּבֵן וְשִׁמְעוֹן יִהְיוּ לִי** הרי י"ד, הוצא מהם ד' בכורות לד' אמהות שהרי הבכור קודש ואין קודש מוציא מידי קודש נשארו עשרה והעשירי הוא שבט לוי שהבדילו הש"י לשרתו ולברך בשמו והוא שזכתה לו התורה המעשר. (רבינו בחיי) ובמדרש - והא לא דמיא עשורא קמא לעשורא בתרא ? **אֲעַשְּׂרֶנּוּ לָךְ** לבתרא כקדמא. שני עישורין במשמע. (ילקו"ש, כתובות נ.) **עַשֵּׂר אֲעַשְּׂרֶנּוּ** בגימטריא 'כמו המבזבז אל יבזבז יותר מחומש' 1198עם הכולל. (הרוקח) **א"נ** כי במעשה המעשר יש בו שני בחינות האחד למצוא בו רצון ה' שהוא צוה על המעשר ובחינה השנית להנאת עצמו שיתעשר עשר בשביל שתתעשר ובזה שרי לנסות ה' כמו שדרשו חז"ל **וּבְחָנוּנִי נָא בָּזֹאת** וגו' ולכך אמר יעקב שאין רצוני בשביל בחינה השנית להשיג עושר רק כוונתי לשם שמים לעשות רצונך וזה שאמר **עַשֵּׂר אֲעַשְּׂרֶנּוּ לָךְ** דייקא להנאתך ולרצונך ולא להנאתי ולטובתי ח"ו. (תפארת יהונתן)
עַשֵּׂר אֲעַשְּׂרֶנּוּ לָךְ **וַיֹּשֶׁא** יַעֲקֹב ר"ת **לוי**. (שפתי כהן) הקדש לא יחול על דבר שלא בא לעולם, נדר בעת צרה יחול אפילו על דבר שלא בא לעולם. (ר אפרים)
שאלה – מה הטעם שצריך להפריש תחלה אחד מעשרה ויכפול עוד ואינו מפריש מתחלה חומש.
תשובה – הטעם לרמוז לו שאל יבקש שכר מצות הצדקה בעולם הזה שנבראת באות ה"ה שמספרה חמשה אלא יניח השכר לעולם הבא שנבראת ביו"ד שמספרה עשרה. (בן יהוידע שם) דכתיב (בראשית ב) **אֵלֶּה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבָּרְאָם** פרש"י - בְּהֵ"א בָּרָאָם, שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה כו) כִּי **בְיָ-הּ יְ-הוָה צוּר עוֹלָמִים**. בְּשָׁתֵי אוֹתִיּוֹת הַלָּלוּ שֶׁל הַשֵּׁם יָצַר שְׁנֵי עוֹלָמִים. וְלָמָּדְךָ שֶׁהָעוֹלָם הַזֶּה נִבְרָא בְּהֵ"א וְהָעוֹלָם הַבָּא נִבְרָא בְּיוֹ"ד. (מנחות כט:)

וַיְהִי כַּאֲשֶׁר רָאָה יַעֲקֹב אֶת רָחֵל בַּת לָבָן אֲחִי אִמּוֹ וְאֶת צֹאן לָבָן אֲחִי אִמּוֹ וַיִּגַּשׁ יַעֲקֹב וַיָּגֶל אֶת הָאֶבֶן מֵעַל פִּי הַבְּאֵר וַיַּשְׁקְ אֶת צֹאן לָבָן אֲחִי אִמּוֹ.(כט י)
שאלה – מה הטעם שבפסוק זה נכתב ג' פעמים **אֲחִי אִמּוֹ** והוא מיותר לכאורה.
תשובה – לפי שיעקב אבינו לא חש כלל לרועים כי הם עובדי ע"ז וכתיב **לֹא תַחְנֵם** ורק ללבן רצה לעשות טובה כי הוא **אֲחִי אִמּוֹ** ומצוה לקרב את קרוביו וגם לרחל שהיא **בַּת אֲחִי אִמּוֹ** רצה לעזור, והנה בתחלה גל את האבן מפני ב' סיבות: א' מפני רחל בת אחי אמו שלא תצטרך להמתין, ב' לעשות טובה לצאן לבן שלא יצטרכו להמתין, אבל אחר שגל את האבן שהיו מערין המים לשוקת גדולה ומשם היו כל הצאן שותים בעצמם ולכן לרחל אין שום נפק"מ בזה עתה כי בין כך היא צריכה להמתין עד שישתו כולם ושם במרעה צריכה להמתין עד שיאכלו, אבל לצאן לבן היה בזה טובה שהשקה אותם בעצמו במהרה ויוכלו ללכת לרעות ולאכול במהרה ולכן כתיב כאן **אֶת צֹאן לָבָן אֲחִי אִמּוֹ** כי כל זה עשה משום שהיה **אֲחִי אִמּוֹ**. (טעמא דקרא)
א"נ לומר שכל מעשיו היו לצד היותו אחי אמו ולכבוד אמו. או לצד החשד שיראוהו עושה חסד עם רחל והוא איש נכרי לזה היה מוציא מפיו טעם הדבר, בראותו רחל אמר **בַּת לָבָן אֲחִי אִמּוֹ**, הצאן של **לָבָן אֲחִי אִמּוֹ**, ובעת ההשקאה גם כן שבזה הסיר מעליו חשד דבר, ובעת שנשק לא אמר כי כבר אמר, ועוד בכיו יגיד עליו כי אחים היו. (אוה"ח)

וַיֶּאֱהַב יַעֲקֹב אֶת רָחֵל וַיֹּאמֶר אֶעֱבָדְךָ שֶׁבַע שָׁנִים בְּרָחֵל בִּתְּךָ הַקְּטַנָּה. (כט יח) **מִלֵּא שְׁבֻעַ זֹאת וְנִתְּנָה לְךָ גַּם אֶת זֹאת בַּעֲבֹדָה אֲשֶׁר תַּעֲבֹד עִמָּדִי עוֹד שֶׁבַע שָׁנִים אֲחֵרוֹת.** (כט כז)
חידה בפרשה – האם באמת הסכים יעקב לעבוד עבור רחל בפעם הראשונה והשניה בשווה? שבע שנים מלאות פעמיים.
תשובה – יעקב אמר **אֶעֱבָדְךָ שֶׁבַע שָׁנִים** ולא אמר שבוע משום שהיתה כוונתו משעה זו עד ראש השנה ולא מעת לעת ומשום הכי נמי כתיב **וַיִּהְיוּ בְעֵינָיו כְּיָמִים אֲחָדִים** שלא היו שבע שנים שלמות. כשאמר לבן ליעקב **מַלֵּא שְׁבֻעַ זֹאת** אמר לו שלא מלאו ימיו של עבודה, שאין כוונתו בשבע שנים עד ראש השנה אלא שבע שנים שלמות מעת לעת והוא **שְׁבֻעַ**. דדוקא מעת לעת הוי שיעור שבוע אם כן **מַלֵּא שְׁבֻעַ זֹאת** ואח"כ תהיה ההתחייבות בשלמות. מאחר שלאה כבר נישאת והשבע שנים נתמלאו אז **וְנִתְּנָה לְךָ גַּם אֶת זֹאת**. אמנם חשב שבוע הראשונה עבור לאה כיון שלא התנו מאומה עבורה חשב הרי רוצה ליתן עבורה ז' שנים עבור אישה על כרחך יהיה שבוע זה עבור לאה שבעל כרחו מוכרח לישאנה כדי שיוכל לקחת את רחל. (העמק דבר)

וַתַּהַר עוֹד וַתֵּלֶד בֵּן וַתֹּאמֶר הַפַּעַם אוֹדֶה אֶת יְ-הוָה עַל כֵּן קָרְאָה שְׁמוֹ יְהוּדָה וַתַּעֲמֹד מִלֶּדֶת. (כט לה)
שאלה – מה הטעם שלאה לא הודתה לקב"ה בג' לידות הראשונות עד עתה.
תשובה – לפי שראתה בג' לידות ראשונות שלושה רשעים יוצאים מהם. דָּתָן וַאֲבִירָם מראובן, זִמְרִי משמעון, קֹרַח מלוי, אבל כשילדה את יהודה ראתה שיודה על מעשה תמר. **ועוד** לכן המתינה בהודאת ראובן עד לידת יהודה ואז הודית גם על ראובן, מכיון שראתה שראובן לא יודה ברבים על מעשה בלהה וזה שאמר משה **וְזֹאת לִיהוּדָה** שראה ראובן את יהודה, שעמד יהודה והודה על מעשה תמר - אף הוא הודה על מעשיו. וזה דקדוק הלשון **הַפַּעַם אוֹדֶה** כלומר עתה אודה על שהיה לו כבר להודות, דעתה מסוגל ביותר. (פענח רזא)

וַתֹּאמֶר לְאָה נָתַן אֱ-לֹהִים שְׂכָרִי אֲשֶׁר נָתַתִּי שִׁפְחָתִי לְאִישִׁי וַתִּקְרָא שְׁמוֹ יִשָּׂשכָר. (ל יח)
שאלה – מה הטעם לכתיבת שתי אותיות שי"ן בשם **יִשָּׂשכָר** בעוד שהוגים רק אחת.
תשובה – אחת בשביל משמעות דָּנָתַן אֱ-לֹהִים שָׂכָרִי, ואחת כנגד **שָׂכֹר שְׂכַרְתִּיךְ** (ל טז) שהוא לשון גנאי, ולכן אינה נקראית. **א"נ** משום הכי אינה נקראת לפי שנתנה ליוב בנו, כדכתיב (מו יג) **וּבְנֵי יִשָּׂשכָר תּוֹלָע וּפֻוָּה וְיוֹב וְשִׁמְרֹן**, אמר יששכר אין **יוֹב** שם הגון אוסיף לו אות אחת משמי וְיִקָּרֵא שְׁמוֹ **יָשׂוּב** והיינו דכתיב (במדבר כו כד) **לְיָשׂוּבִי מִשְׁפַּחַת הַיָּשׂוּבִי** פרש"י הוּא **יוֹב** הָאָמוּר בְּיוֹרְדֵי מִצְרַיִם. (דעת זקנים) **א"נ** בעבור התחברות שני שיני"ן חסרו האחד מהמבטא. דהיינו שמו מורכב משתי מילים **יֵשׁ שָׂכָר** וכאשר שתי אותיות שי"ן נפגשות ברצף בחיבור המילים, אחת מהן נשמטת מההגייה. (אבן עזרא). **א"נ** באמת תלתה בקריאת שם זה שני הטעמים, שכר הדודאים ושכר השפחה, ולרמז את זה קראתהו **יִשָּׂשכָר** בשני שיני"ן, לרמז על שני ענייני שכר, אך מפני כי הטעם משכר הדודאים אינו מכובד, לכן קורין אנו אותו בשי"ן אחד, ולמדין אנו בזה אל דרך התורה שהשמיטה הטעם משכירת הדודאים. (תורה תמימה)

יִשָּׂשכָר בגימטריא **רחל מסרה ללאה סימנין**. (830 עם הכולל). (רבינו אפרים) ואפשר דכלפי לאה שאמרה שהוא שכר שנתנה זלפה או דודאים, הזמין הקב"ה בפיה שם **יִשָּׂשכָר** שהוא גימטריא **רחל מסרה ללאה סימנין** שרחל יש לה את כל הזכות הזה. ואמרו רז"ל (איכה רבה) בשעה שבקש הקב"ה להחריב את בית המקדש באו האבות והאמהות ורחל אמנו הועילה בטענתה שהיא בשר ודם ולא נתקנאה בלאה , אמר לה הקב"ה בשבילך רחל אני מחזיר את ישראל למקומן הדא הוא דכתיב (ירמיה לא) **כֹּה אָמַר יְ-הוָה מְנִעִי קוֹלֵךְ מִבֶּכִי וְעֵינַיִךְ מִדְּמָעָה כִּי יֵשׁ שָׂכָר לִפְעֻלָּתֵךְ נְאֻם יְ-הוָה וְשָׁבוּ מֵאֶרֶץ אוֹיֵב**. רמז לה הקב"ה דטענתה מתקף תקיפא שטענתה חזקה וזהו **כִּי יֵשׁ שָׂכָר לִפְעֻלָּתֵךְ** ותיבות **יֵשׁ שָׂכָר** גימטריא **רחל מסרה ללאה סימנין** כלומר דבר גדול אשר עשית **וְיֵשׁ שָׂכָר לִפְעֻלָּתֵךְ**. (נחל קדומים)

וַיִּקַּח לוֹ יַעֲקֹב מַקֵּל לִבְנֶה לַח וְלוּז וְעַרְמוֹן. (ל לז) **מַקֵּל** ס"ת אברהם יצחק ישראל. **לִבְנֶה** קרי ביה **לְבָנָה** שהוא ירח הרומז לספירת המלכות. גם **לְבָנָה** בגימטריא **אֲנִי יְ-הוָה** (87) יחוד קבה"ו. רמז שבטח בזכות אבות אברהם ויצחק ושהוא עתיד להיקרא ישראל ובטח בה' שאמר לו **אֲנִי יְ-הוָה** שיצליחהו ובזה ינצל מלבן ועשיו. וכן **לַח וְלוּז וְעַרְמוֹן** בגימטריא **לְבָן עֶשָׂו** 459 עם הכולל וכיון ליחד קבה"ו. (חומת אנך)

וְעַתָּה הָלֹךְ הָלַכְתָּ כִּי נִכְסֹף נִכְסַפְתָּה לְבֵית אָבִיךָ לָמָּה גָנַבְתָּ אֶת אֱלֹהָי. (לא ל)
שאלה – מה הטעם שנקט בכפל לשון **הָלֹךְ הָלַכְתָּ** וכן **נִכְסֹף נִכְסַפְתָּה**. וכן (ל טז) כִּי **שָׂכֹר שְׂכַרְתִּיךְ** בְּדוּדָאֵי בְּנִי.
תשובה – אמר **הָלֹךְ הָלַכְתָּ** לומר שמיום שאמר לו (ל כו) **תְּנָה אֶת נָשַׁי וְאֶת יְלָדַי אֲשֶׁר עָבַדְתִּי אֹתְךָ בָּהֶן וְאֵלֵכָה**, מאותו יום נתן בלבו להלוך ועתה הלך. זהו **הָלֹךְ הָלַכְתָּ**. (שפתי כהן) ב' הליכות הלכת ביום והלכת בלילה, **נִכְסֹף נִכְסַפְתָּה** אתה מצופה מכסף מבית ומחוץ וזה אתה רוצה להוליך לבית אביך. (רבינו אפרים) וכן לרמוז כי נכסף לאביו ונכסף לארץ הקדושה כלשון (תהלים פד) **נִכְסְפָה וְגַם כָּלְתָה נַפְשִׁי לְחַצְרוֹת יְ-הוָה**. (רבינו בחיי) **שָׂכֹר שְׂכַרְתִּיךְ** רמז שהיתה עתידה לילד את יששכר שעוסק בתורה ומקבל שכר בעולם הזה ובעולם הבא. (רבינו אפרים) **א"נ** נתתי שכר לזולת בעדך. עוד נתכוונה ששכרה ב' דברים לינה וזיקה. (אוה"ח) **א"נ** בשכר שלא בטחתי על דודאים רק על ה' יהיה שכרי שאוליך. (מלבי"ם)

עִם אֲשֶׁר תִּמְצָא אֶת אֱלֹהֶיךָ לֹא יִחְיֶה נֶגֶד אַחֵינוּ הַכֶּר לְךָ מָה עִמָּדִי וְקַח לָךְ וְלֹא יָדַע יַעֲקֹב כִּי רָחֵל גְּנָבָתַם. (לא לב) פרש"י - וּמַאוֹתָהּ קְלָלָה מֻתָּה רָחֵל בַּדֶּרֶךְ.
שאלה – אמרו רז"ל (מכות יא.) קְלָלַת חָכָם – אֲפִילּוּ בְּחִנָּם הִיא בָּאָה. איך היו מקללים על תנאי בימי התנאים והאמוראים כמו שמצינו גבי רב ענן (כתובות סט.) הֲוָה יָתִיב הֵיה יושב רַב שֵׁשֶׁת קַמֵּיהּ לפניו לִפְנֵי רב הונא, אֲמַר לֵיהּ: לו לרב ששת זִיל אֵימָא לֵיהּ לך אמור לרב ענן: וּבְשַׁמְתָּא יְהֵא מַאן דְּלָא אָמַר לֵיהּ ובנידוי יהיה מי שלא יאמר לו: "עָנָן עָנָן! מִמְּקַרְקְעֵי אוֹ מִמַּטַלְטְלֵי?" האם להגבות לה מקרקעות או מטלטלים. וכיוצא בזה הרבה בתלמוד.
תשובה – דווקא אם אין בידו לקיים התנאי, כגון הכא שלא היה ביד לבן למצוא את התרפים אז באה הקללה אפ' על תנאי אבל היכא שבידו לקיים לא. (פענח רזא)

וַיָּבֹא לָבָן בְּאֹהֶל יַעֲקֹב וּבְאֹהֶל לֵאָה וּבְאֹהֶל שְׁתֵּי הָאֲמָהֹת וְלֹא מָצָא וַיֵּצֵא מֵאֹהֶל לֵאָה וַיָּבֹא בְּאֹהֶל רָחֵל. (לא לג) פרש"י - **בְּאֹהֶל יַעֲקֹב** הוּא אֹהֶל רָחֵל (ב"ר עד,ט) שֶׁהָיָה יַעֲקֹב תָּדִיר אֶצְלָהּ.
שאלה – מה הטעם שבהתחלה נקרא **אֹהֶל יַעֲקֹב** ואחרי זה מכנהו **אֹהֶל רָחֵל**. ועוד יש לברר איך היה סדר האוהלים ולפי איזה סדר חיפש לבן.
תשובה – ארבעת האוהלים היו כמין ריבוע, וכל אוהל היה פתוח לשפחתה כדי שתוכל לסייע לה. לבן התחיל לחפש את התרפים באוהל יעקב דהיינו אוהל רחל כמו שפירש"י, שחשד בה שהחביאה לו, ומשם המשיך לאוהל הסמוך – אוהל לאה, שהיא הגדולה, אח"כ ירד לאוהל שפחתה וממנה לאוהל השפחה הסמוכה, היינו לאוהל בלהה שפחת רחל. בעודו באוהל שפחת רחל עלה בדעתו אולי מבריחים ממנו את התרפים, וכשנכנס לאוהל אחד מיד מבריחים אותו לשני, לכן הערים בחכמה וחזר לאחוריו דרך אוהל לאה ומשם פנה לאוהל רחל לנסות לתפוס את התרפים. וכך ביאורו: **וַיָּבֹא לָבָן בְּאֹהֶל יַעֲקֹב** לשם הגיע ראשון, ומשם **בְּאֹהֶל לֵאָה וּבְאֹהֶל שְׁתֵּי הָאֲמָהֹת**, ומכיון שלא מצא הערים **וַיֵּצֵא מֵאֹהֶל לֵאָה** שחזר לאחוריו כדי לבוא **לְאֹהֶל רָחֵל**. (שבענו מטובך) **והאבן עזרא כתב** – בהתחלה בא באוהל יעקב, ואחר כך באוהל לאה, ואחר כך באוהל רחל, ואחר כך באוהל שתי האמהות. והטעם, שביקש באוהל יעקב ובאוהל לאה ובאוהל שתי האמהות. ולא מצא, כי לא היה שם כלום; ובעת צאתו מאוהל לאה, ובא באוהל רחל שהיו התרפים שם, כבר לקחתם רחל ושמה בכר הגמל. **כתב רבינו בחיי** - ייתכן לומר כי אוהל לאה היה גדול מכולן עד שהיה אוהל שתי האמהות בתוכו ומשיצא מאוהל שתי האמהות עדיין היה עומד באוהל לאה ולכך הוצרך לומר **וַיֵּצֵא מֵאֹהֶל לֵאָה. המלבי"ם כתב** - לבן חפש ג"כ אולי ימצא גנבה אחרת, ולכן כתב סתם **וְלֹא מָצָא**, ומשמע שמאוהל יעקב היה יוצא לאוהל לאה ומשם לאוהל ב' האמהות, ומשם הוצרך לחזור דרך אוהל לאה והיה יוצא לאוהל רחל שהיה לו פתח בפני עצמו. ולפי זה חיפש באוהל לאה וב' האמהות שתי פעמים גנבה אחרת ואח"כ את התרפים.

וַיְשַׁכֵּם לָבָן בַּבֹּקֶר וַיְנַשֵּׁק לְבָנָיו וְלִבְנוֹתָיו וַיְבָרֶךְ אֹתָם וַיֵּלֶךְ וַיָּשָׁב לָבָן לִמְקֹמוֹ. וְיַעֲקֹב **הָלַךְ לְדַרְכּוֹ וַיִּפְגְּעוּ בּוֹ מַלְאֲכֵי אֱ-לֹהִים.** (לב א-ב)
שאלה – מאחר **וַיַּעֲקֹב הָלַךְ לְדַרְכּוֹ** ודאי **שׁוּבָה לָבָן לִמְקֹמוֹ**. ועוד **וַיֵּלֶךְ וַיָּשָׁב** למה לי.
תשובה – פירוש כי מי שיש לו איש קדוש כיעקב בתוך ביתו הלא ראוי להתבשם ממעשיו וחכמתו ולקיים בו (משלי יג) **הוֹלֵךְ אֶת חֲכָמִים יֶחְכָּם** ולא כן היה וכאשר הלך יעקב שב לבן למקומו הראשון היינו מצבו הרע בדעות ובמידות רמאי ואוהב ממון **וְיַעֲקֹב הָלַךְ לְדַרְכּוֹ** שהצדיק ות"ח האמיתי הוא הולך ממקום הראשון למעלות גדולות וכמו שאמרו (ברכות סד.) תַּלְמִידֵי חֲכָמִים אֵין לָהֶם מְנוּחָה לֹא בָּעוֹלָם הַזֶּה וְלֹא בָּעוֹלָם הַבָּא שמתוספים מעלה ומעלה מיום ליום ומיד **וַיִּפְגְּעוּ בּוֹ מַלְאֲכֵי אֱ-לֹהִים**. (משך חכמה)
ובמדרש – **וַיָּשָׁב לָבָן לִמְקֹמוֹ**. חזר לדוויו לצערו, מלמד שנכנסו ליסטין בתוך ביתו והיו מקרקרין בו כל הלילה. (ילקו"ש)
וַיָּשָׁב לָבָן לִמְקֹמוֹ משום שהיה לבן רחוק מעירו והיה צריך ללכת הרבה כדי לשוב למקומו, לכך הוסיף תיבת **וַיֵּלֶךְ** ללמדנו שהלך הליכה מרובה. (הכתב והקבלה) **וְיַעֲקֹב הָלַךְ לְדַרְכּוֹ** ללמדנו שרק לאחר שנפרד יעקב מלבן ונסתלקו מיעקב טרדות הפרנסה שהיו בבית לבן ותביעותיו וערעוריו של לבן, רק אז זכה שנראו אליו המלאכים, ובזה שב למעלתו שהיה בה קודם ששהה אצל לבן שזכה בדרכו מחרן לראות **מַלְאֲכֵי אֱ-לֹהִים** במראה הסולם. (אברבנאל)
הטעם ששכר מצות בהאי עלמא ליכא משום דאין שכירות משתלמת אלא לבסוף, והאדם בכל חייו עודנו שכיר ואחר שימות נשלם זמנו שנעשה חפשי מן המצות אז נוטל שכרו. וזה דווקא במצות אבל שכר תורה ישנו גם בעולם הזה, כי מן המצות נעשה חפשי אחר מיתה ונשלמה פעולתו **אבל מעסק התורה אינו חפשי, שגם אחר מותו הנפש תעסוק בתורה למעלה**, וכמ"ש בגמרא תַּלְמִידֵי חֲכָמִים אֵין לָהֶם מְנוּחָה לֹא בָּעוֹלָם הַזֶּה וְלֹא בָּעוֹלָם הַבָּא. אם כן כיון שאין לפעולה זאת סוף יש לו קבלת שכר על תורה גם בעולם הזה. (בן יהוידע – ברכות סד.)
שאלה – הרי עוה"ב שזוכין לו התלמידי חכמים הוא כולו מנוחה כמ"ש (משנה תמיד ז) מִזְמוֹר שִׁיר לְעָתִיד לָבוֹא לְיוֹם שֶׁכֻּלּוֹ שַׁבָּת מְנוּחָה, לְחַיֵּי הָעוֹלָמִים.
תשובה – כתיב (בראשית ב) **וַיְכֻל אֱ-לֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי** פרש"י מַה הָיָה הָעוֹלָם חָסֵר? מְנוּחָה. בָּאת שַׁבָּת בָּאת מְנוּחָה, כָּלְתָה וְנִגְמְרָה הַמְּלָאכָה. דהמנוחה היא כילוי וסילוק מלאכה ופעולה. וקאמר הכא בת"ח שהוא פעולת השכל ועיון בעוה"ז ובעוה"ב דאין לו מנוחה וכילוי מזאת הפעולה של עיון השכלי אלא שתמיד פועל בה והיא בעצמה פעולת המנוחה דלעוה"ב שהצדיקים יושבין ונהנין מזיו השכינה בעיון השכלי. (חידושי אגדות שם)

שבעים פנים לתורה , לעיתים תהיה יותר מתשובה אחת
התשובות אינם להלכה למעשה , הערות והארות יתקבלו בברכה
לעילוי נשמת הרב חפץ בן אסתר זצ"ל
לקבלת העלון במייל ניתן לפנות לכתובת ramnadlan018@gmail.com